

Imatge del I Congrés de la Unió de Pagesos, a l'Espluga de Francolí, el novembre del 1976. Els inicis del sindicat agrari van estar marcats pels entrebancs i els intents del sindicalisme vertical de qüestionar la representativitat de la nova organització.

Vint-i-cinc anys d'Unió de Pagesos

Molts deuen recordar les tractorades que van fer sortir més de 18.000 tractors a la carretera. Amb la primera, el febrer del 1974, Unió de Pagesos es feia conèixer a tots els racons de Catalunya. És llavors que va començar a engruixir-se la seva afiliació.

Però la Unió de Pagesos ja feia més de dos anys que es movia. S'havia fundat a Pontons (Baix Penedès), en la clandestinitat, el 1974, i era contemporània, i no conseqüència, de la fundació de Convergència Democràtica de Catalunya, de Convergència Socialista i de Bandera Roja. Som en ple *espíritu del 12 de febrero* del govern d'Arias Navarro.

L'any següent el sindicat es va organitzant a totes les comarques a base de pagesos que participen en grups culturals, de moviments especialitzats d'Església i de tothom que es mou, en aquell temps, en els àmbits rurals. Invariablement, les reunions es fan en parròquies, convents o monestirs. El contacte amb les altres unions d'agricultors que es van fundant a la resta de l'estat es fa a través del moviment d'Es-

glésia (similar a Justícia i Pau, però especialitzat en el món rural) Cooperación para el Desarrollo.

Ja mort el general Franco (20 de novembre de 1975), la Unió de Pagesos surt per primera vegada al diari el 18 de gener, en ocasió de la seva II Assemblea de Poblet (Conca de Barberà). Comença així una època d'un activisme molt intens. Per neutralitzar la força creixent de la Unió de Pagesos, el sindicalis-

ANDREU PEIX

me vertical vol canalitzar el descontentament dels agricultors, degut a les crisis de sobreproducció, i convoca dues manifestacions a Tarragona i Lleida. És la primera vegada que la Unió de Pagesos surt al carrer, i amb les seves pancartes encapçala la manifestació de 10.000 pagesos de Tarragona. A Lleida, on se n'han aplegat 20.000, la Unió de Pagesos se separa de la manifestació i estableix un recorregut diferent. El novembre celebra el seu I Congrés a l'Espluga de Francolí (Conca de Barberà) i funda la Coordinadora de Organizaciones de Agricultores y Ganaderos (COAG) que aplega totes les unions d'Espanya. El sindicat ja es troba en marxa.

Entre el gener i el febrer del 1977 es fan a tot Catalunya jornades dels principals sectors de producció (de l'oli, de la fruita, del panís, del vi, de la fruita seca, de l'ordi i del blat). El 20 de febrer el govern suspèn el congrés de la Unió de Agricultores de Rioja i els pagesos de la Rioja surten al carrer. Al cap d'una setmana ja són 112.000 els tractors -18.000 dels quals a Catalunya- que hi ha a les carreteres de l'estat espanyol reclamant la llibertat sindical al camp. Al cap de poc es publica la llei de llibertat sindical i es legalitza la Unió de Pagesos.

El 1978 una nova tractorada va principalment contra les eleccions a les Càmaras Agrarias que pretenen mantenir el verticalisme al camp. L'abstenció en aquestes eleccions serà del 69% a Catalunya. Però el fantasma de les Càmaras Agrarias anirà seguint la Unió de Pagesos durant molts anys. En els Pactes de la Moncloa de l'any 1977 els partits polítics opten, de forma explícita, per mantenir fora del procés de normalització democràtica el sector agrari. Per aquesta raó les primeres eleccions sindicals al camp no es convocaran fins l'any 1994: disset anys més tard! En aquestes, la Unió de Pagesos hi obtindrà el 69% dels vots que, en les del 1998, arribaran al 73%. Pel camí han quedat unes quantes lleis de Càmaras Agrarias del govern de CiU, fins que el Tribunal Constitucional

Les tractorades convocades pel sindicat a finals del setanta van ser de seguiment massiu (en la foto, una del 1978). A sota, manifestació a Barcelona el 1980: en les últimes eleccions sindicals del camp, UP va obtenir el 73% dels vots.

les declara, el 18 de juliol de 1989, "hereves del franquisme" i obre el camí a unes eleccions que encara tardaran cinc anys a fer-se.

Aquesta llarga lluita ocuparà moltes de les energies del sindicat. L'any 1986, el de l'ingrés a la CEE, les mobilitzacions seran molt dures. El govern socialista de Madrid bloca l'entrada de la primera organització sindical agrària, la COAG, al Comitè d'Organitzacions Professionals Agràries de la CEE. Finalment el govern haurà de cedir, pressionat per les instàncies comunitàries. La COAG és avui la formació sindical que més vots ha rebut en conjunt, en les eleccions sindicals fetes a les comunitats autònomes, seguida de prop per ASAJA-CEOE (organització patronal a què s'ha adherit l'altre sindicat agrari català, anomenat Joves Agricultors

i Ramaders de Catalunya). Aquest no entendre's amb els governs que es van succeint és una constant de la Unió de Pagesos. Es tracta d'un sindicat que no fa de corretja de transmissió, cas infreqüent en el panorama sindical agrari europeu, on els sindicats acostumen a pertànyer a una "corda" política. També es pot parlar d'un sindicat molest, crític envers els governs de torn que no paren de "vendre" les seves bondats. Així, més d'una vegada els partits han considerat la Unió com una competència que han de silenciar. Vuit mesos abans de les primeres eleccions sindicals, en què la Unió de Pagesos aconseguí uns resultats del 69%, un decret de la Generalitat solament li reconeix una representativitat, en la Taula de Concertació, del 20%. I una volta fetes aquestes eleccions, el sindicat ha d'esperar un

ANDREU PEIX

CRONOLOGIA

Ministres d'Agricultura	Any	Consellers d'Agricultura	Fets a destacar
	1974		Fundació a Pontons (Baix Penedès).
	1975		Constitució dels nuclis comarcals. Primera "pintada", per l'oli. Primera esbroncada en una assemblea. Surt <i>La Terra</i> .
Abril Martorell (UCD)	1976		Assemblea a Poblet (ja surt als diaris). I Congrés multitudinari a l'Espluga de Francolí (Conca de Barberà).
Lamo de Espinosa (UCD)	1977		Primera Tractorada. Legalització i Pactes de la Moncloa.
	1978	Roig (ERC)	Generalitat provisional. Segona Tractorada. Eleccions a Cámaras Agrarias: abstenció del 69%.
	1979		Primeres eleccions democràtiques als ajuntaments. II Congrés a Cervera. El llibre de les ponències recull el pensament del sindicat.
	1980		De l'eufòria de les tractorades al difícil tracte amb l'administració. Primera manifestació a Barcelona.
	1981	Carol (CiU)	Negociacions de preus a Madrid. Es pacten preus i mesures complementàries (estructures).
	1982		IV Assemblea a Cambrils. El sindicat organitza els serveis.
	1983		El "canvi" al camp i primeres reunions tempestuoses amb el nou govern socialista.
	1984		III Congrés a Torroella i proposta de concertació amb el govern de CiU.
	1985		El govern de CiU presenta dues lleis de Cámaras al Parlament que són rebutjades per la UP per no democràtiques.
Romero (PSOE)	1986	Miró (CiU)	Ingrés a la CEE. El govern bloca la COAG. Mobilitzacions i finalment entrada al COPA comunitari.
	1987		Dura repressió contra les unions de la COAG. IV Assemblea COAG contra la "reconversió agrària".
	1988		Manifestacions de l'avellana a Reus i Brussel·les.
	1989		El Tribunal Constitucional declara les Cámaras Agrarias "hereves del franquisme".
	1990		Contra l'ajustament dur, primera manifestació unitària a Madrid amb tots els sindicats agraris: de 30 a 40 mil pagesos.
	1991	Vallvé (CiU)	A Maastricht es decideix la constitució de la Unió Europea i la moneda única. Canvia el ministre i es normalitzen les relacions amb el govern.
Solbes (PSOE)	1992		Congrés de Reus: neix l'empresa de serveis de la Unió de Pagesos EURUP.
	1993		Negociacions i pactes, però els pagesos no en reben ni cinc de calaix. Mercat Únic europeu i Acords del GATT.
Albero / Atienza (PSOE)	1994		Primeres eleccions sindicals: 69% voten Unió de Pagesos.
	1995		Conferència Euromediterrània a Barcelona per obrir la UE al Nord d'Àfrica.
	1996	Marimon (CiU)	Catalunya arriba a l'autogovern, amb "l'administració única" en matèria agrària. Greu retallada del pressupost del DARP.
Loyola de Palacio (PP)	1997		La Unió de Pagesos proposa la figura de l'explotant directe al Congrés de Figueres.
	1998		Segones eleccions sindicals: 73% voten Unió de Pagesos.
Posada (PP)	1999		Contra la retallada de pressupostos: "DARP paga allò que deus als pagesos per poder parlar de futur".
	2000		Inici Agenda 2000 (PAC reformada).
	2001		
	2002		Euro moneda d'ús corrent.
	2003		Acord amb Mercosur i Xile.
	2004		Inici negociacions reforma Agenda 2000.
	2005		Incorporació PECOS a la UE.
	2006		Lliure comerç UE / Amèrica i tota la Conca Mediterrània.

any i mig que el govern català publiqui un decret reconeixent els resultats electorals.

La Unió de Pagesos critica molt i aplaudeix poc, i això no agrada. Possiblement hauria de saber explicar millor tot el que ha anat aconseguint dels governs de Madrid o de la plaça de Sant Jaume. I és probable que aquest comportament de la Unió de Pagesos, i també de la COAG, a què pertany, vingui de la seva pugna per mantenir-se independent, com a reacció als afanys dels partits polítics d'intervenir en el funcionament intern d'una organització indomable.

Es així com s'ha anat conformant la Unió de Pagesos d'avui, junta-

ment amb la COAG, que li dona projecció estatal i que li permet de participar en el COPA comunitari, a Brussel·les, amb representants en els sectors de producció estratègics.

En paral·lel amb la defensa dels seu àmbit especialitzat d'actuació que li reconeix el sistema, a partir de la seva gran implantació en el món agrari, ha anat establint una sòlida estructura de serveis especialitzats, adaptats a les necessitats dels pagesos. Té trenta-tres oficines obertes, i els seus pressupostos, finançats pels afiliats, són respectables.

Des dels orígens la Unió de Pagesos ha definit clarament el seg-

ment que pretén defensar: l'explotació familiar agrària. En el Congrés de Torroella del 1984 ja parla de l'empresa familiar i, en el de Figueres, el 1997, utilitza el terme "explotant directe", que és aquell qui mena directament la terra i viu en l'entorn rural on té l'explotació. És qui té dret, segons el sindicat, a produir i a rebre subvencions. En les primeres negociacions de preus, en temps de la UCD, la COAG prioritzava les "mesures complementàries", que poden permetre la millora de les estructures, sobre la fixació de preus, que beneficia especialment els grans agricultors, que podien produir més barat. En el procés d'elaboració de l'A-

genda 2000 la COAG, juntament amb alguns altres sindicats europeus, aconseguí que s'hi introduïxi el concepte de modulació. En poques paraules, l'objectiu de la reforma de la Política Agrària Comunitària és de reduir despeses. Ja que el 80% de les ajudes van a parar a una franja reduïda del 20% de propietaris de terra, la proposta de la COAG és que la reducció de les ajudes s'apliqui a aquest segment d'empreses agràries que en surt més beneficiat, i que no afecti les explotacions familiars.

A partir del 1995, quan el Departament d'Agricultura Ramaderia i Pesca (DARP) de la Generalitat assumeix tots els traspassos d'agricultura, es pot parlar d'autogovern en matèria agrària. El DARP es constitueix així en administració única i la Unió de Pagesos centra la seva actuació d'interlocució amb el govern autonòmic i elabora propostes alternatives als pressupostos. Bàsicament se centra en els capítols de la modernització de les explotacions i en la incorporació dels joves i que no es perdin les importants subvencions que arriben de la Unió Europea. Per cada pesseta que deixa d'aportar el DARP, se'n perd una de Madrid i dues de Brussel·les. Són anys també de greus retallades del pressupost del DARP, precisament quan més urgeix una intensa actuació en matèria d'estructures perquè el sector s'adapti a l'obertura de la nostra agricultura als mercats mundials.

El món s'ha fet petit. La Unió

JORDI RULL

Europea, a partir dels acords del GATT (Acord General sobre Aranzels i Comerç), promou la reforma de la Política Agrària Comunitària (PAC), anomenada Agenda 2000, que regirà fins l'any 2006 i que implica una important reducció del nombre de subvencions al sector agrari. En aquesta data, s'incorporaran a la Unió Europea els països d'Europa central i oriental (PECOS): Polònia, Hongria, Estònia, Eslovènia i Xipre, que requeriran aportacions especials per adaptar el seu sector agrari a les noves condicions comunitàries. També el mercat únic s'estendrà als països del Nord d'Àfrica, segons els acords de la conferència Euromediterrània desenvolupada

a Barcelona el 1995. A la cimera de Sao Paulo d'enguany, la Unió Europea ha resolt de signar un acord amb Mercosur i Xile que entrarà en funcionament el 2005, paral·lelament a l'arrencada de l'Àrea de Lliure Comerç de les Amèriques (ALCA), formada per tots els països del continent americà.

La història s'accelera i la Unió de Pagesos haurà d'esforçar-se una vegada més per fer costat als nostres pagesos i per atendre les noves necessitats dels seus afiliats, de manera que puguin assumir els reptes que implica la mundialització dels mercats.

Repament de productes a la plaça de Catalunya de Barcelona contra l'Agenda 2000, al gener d'aquest any. Unió de Pagesos vol que la reducció de les ajudes europees s'apliqui al segment d'empreses agràries que en surt més beneficiat i que no afecti les explotacions familiars.

Andreu Peix

ASSOCIACIÓ LLENGUA NACIONAL

Associació que té per finalitat principal contribuir al bon ús de la llengua catalana, afermant-la i difonent-la en tots els àmbits dels Països Catalans a través de la revista Llengua Nacional

- Socj numerari:** quota anual: 6.000 pessetes. Els socis gaudeixen d'una sèrie d'avantatges.
- Subscriber protector:** preu anual 3.000 ptes.
- Subscriber regular:** preu anual: 1.800 ptes.

Associació Llengua Nacional
Bústia postal 24057
08080 BARCELONA

Telèfon: 93 456 88 79
Correu electrònic:
rsangles@intercom.es

Atles dels comtats d'Empúries i Peralada (780-991)

Segon volum d'aquesta col·lecció, que presenta com era el conjunt dels comtats catalans durant els segles VIII, IX i X, i on podem veure com a les planes empordaneses se superposaven les novetats de l'alta edat mitjana a les pervivències clàssiques.

R. Dalmau, Editor
"Atles dels comtats de la Catalunya carolíngia", 2